

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I PRIRODE

10000 Zagreb, Ulica Republike Austrije 14
Tel: 01/ 3717 111 fax: 01/ 3717 149

KLASA: 351-03/10-01/30
URBROJ: 514-06-2-1-2-14-57
Zagreb, 25. svibnja 2014.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode na temelju članka 66. stavka 4. Zakona o zaštiti okoliša (»Narodne novine« broj 110/07), a u svezi sa člankom 277. stavka 1. Zakona o zaštiti okoliša (»Narodne novine« broj 80/13) te članka 20. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (»Narodne novine« broj 64/08), nakon provedenog postupka strateške procjene Operativnog programa „Zaštita okoliša“ 2007.-2013., donosi

PROGRAM PRAĆENJA STANJA OKOLIŠA U ODNOSU NA PROVEDBU OPERATIVNOG PROGRAMA „ZAŠTITA OKOLIŠA“ 2007. - 2013.

1. UVOD

Operativni program „Zaštita okoliša“ (u daljnjem tekstu: OPZO) predstavlja programski dokument za apsorpciju sredstava iz EU fondova namijenjenih provedbi kohezijske politike EU u sektoru zaštite okoliša u Hrvatskoj, i to u okviru programskog razdoblja 2007.-2013. OPZO se nadovezuje na prethodne aktivnosti financirane iz Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA) – komponente Regionalni razvoj, a nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, Europska komisija je 6. rujna 2013. godine odobrila OPZO za sufinanciranje iz Kohezijskog fonda.

Postupak strateške procjene utjecaja na okoliš (SPUO) za OPZO proveden je sukladno Zakonu o zaštiti okoliša, Uredbi o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš, Pravilniku o povjerenstvu za stratešku procjenu (»Narodne novine« broj 70/08) i Uredbi o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (»Narodne novine« broj 64/08) koji su usklađeni s Direktivom 2001/42/EZ o procjeni učinaka pojedinih planova i programa na okoliš. U okviru postupka strateške procjene za OPZO utvrđene su mjere zaštite okoliša i program praćenja stanja okoliša kao rezultat zakonskih propisa i obveza, a u vezi s predviđenim zahvatima u sektorima otpada i voda koji su sadržani u OPZO-u.

Program praćenja stanja okoliša utvrđen strateškom procjenom integriran je u OPZO.

U skladu sa člankom 20. stavkom 2. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš, Program praćenja stanja okoliša u odnosu na provedbu OPZO sadrži ciljeve,

pokazatelje za praćenje stanja okoliša, način provjere provedbe mjera zaštite okoliša, postupanje u slučaju neočekivanih nepovoljnih utjecaja i izvore sredstava potrebnih za provedbu praćenja stanja okoliša.

2. CILJEVI OPERATIVNOG PROGRAMA „ZAŠTITA OKOLIŠA“ 2007.-2013.

OPZO je usko povezan s ciljevima i prioritetima Nacionalnog strateškog referentnog okvira (NSRO) koji je osnovni referentni instrument za programiranje sredstava iz EU fondova u području kohezijske i regionalne politike. OPZO doprinosi ostvarenju općeg cilja NSRO-a koji je „poduprijeti konvergenciju Hrvatske s drugim zemljama u EU ubrzanjem gospodarskog rasta i poticanjem zapošljavanja“. Provedba OPZO-a se izravno veže na Tematski prioritet 2 NSRO-a: „Poboljšanje okolišne infrastrukture i kvalitete povezanih usluga“.

OPZO je usmjeren na razvoj okolišne infrastrukture i javnih usluga u području gospodarenja otpadom, opskrbi pitkom vodom te obradi komunalnih otpadnih voda kako bi doprinio uravnoteženom i održivom razvoju Hrvatske.

Posebni ciljevi koji će doprinijeti ostvarenju općeg cilja OPZO-a su sljedeći:

1. Smanjenje količine nastalog i odloženog otpada, razvoj odgovarajuće infrastrukture za gospodarenje otpadom i smanjenje rizika od otpada

Ovaj cilj podijeljen je u sljedeće specifične ciljeve:

- Uspostava novih centara za gospodarenje otpadom kao osnovni infrastrukturni preduvjet za uvođenje cjelovitog sustava gospodarenja otpadom
- Sanacija i rekonstrukcija neuređenih odlagališta i lokacija visoko onečišćenih otpadom

Ciljevi cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj su:

- smanjenje količine nastalog otpada;
- smanjenje količine otpada odloženog na odlagališta uz primarno odvajanje korisnog udjela;
- smanjenje udjela biorazgradivog otpada u odloženom komunalnom otpadu;
- ublažavanje negativnih učinaka odloženog otpada na okoliš, klimu i ljudsko zdravlje;
- gospodarenje nastalim otpadom u potpunosti usklađeno s načelima održivog razvitka.

2. Opskrba kvalitetnom pitkom vodom uz povećanu priključenost stanovništva, racionalnije korištenje vodnih resursa te postizanje i održavanje dobrog stanja zaštite voda kroz unaprijeđeno sakupljanje i obradu otpadnih voda te razinu priključenosti

Ovaj cilj podijeljen je u sljedeće specifične ciljeve:

- uspostava modernih mreža i sustava vodoopskrbe
- izgradnja postrojenja za obradu otpadnih voda za komunalne i industrijske potrebe te proširenje kanalizacijske mreže.

Strateški cilj održivog *korištenja voda* u Hrvatskoj jest osigurati dovoljne količine kvalitetne pitke vode u skladu s planiranim potrebama, te postići potrebnu razinu sigurnosti opskrbe

vodom za sve korisnike, uključujući vodne ekosustave i one povezane s vodom. Opća politika povećanja životnog standarda i zdravstvene zaštite stanovništva zahtjeva daljnji razvoj javne vodoopskrbne mreže, u smislu veće priključenosti, sigurnosti opskrbe i smanjenja gubitka u mrežama.

Strateški cilj *zaštite voda* jest očuvati kvalitetu vode i spriječiti njezinu degradaciju, prvenstveno u cilju očuvanja ljudskog zdravlja i okoliša te postizanja dobrog ekološkog stanja voda kako bi bila prikladna za planiranu namjenu. Ovo će se postići izgradnjom i modernizacijom postrojenja i mreža za prikupljanje i obradu otpadnih voda.

OPZO je izravno usmjeren na ispunjavanje zahtjeva koji proizlaze iz pravne stečevine EU u području zaštite okoliša, dajući prioritet ispunjavanju obveza koje podrazumijevaju velike investicije i kompleksnu tehničku provedbu. U tom smislu OPZO izravno podupire provedbu direktiva u prioritetnim sektorima gospodarenja otpadom i vodama, te se odnosi na prijelazna razdoblja utvrđena Ugovorom o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji.

Prioritetne osi OPZO-a koje doprinose zaštiti i unapređenju stanja pojedinih sastavnica okoliša su:

Prioritetna os 1: Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj

Prioritetna os 2: Zaštita vodnih resursa Hrvatske kroz poboljšanje sustava vodoopskrbe te integriranog sustava upravljanja otpadnim vodama

Dodatno, OPZO sadrži i prioritetnu os 3: Tehnička pomoć koja je usmjerena prema pružanju podrške u upravljanju i provedbi OP-a te jačanju administrativnih kapaciteta strukture zadužene za upravljanje i provedbu OPZO-a.

3. POKAZATELJI ZA PRAĆENJE STANJA OKOLIŠA

Pokazatelji praćenja stanja okoliša rezultat su Strateške procjene, odnosno procijenjenih utjecaja koji mogu nastati provedbom OPZO-a.

Pokazatelji za praćenje stanja okoliša su sljedeći:

Otpad

- stanje kapaciteta građevina za gospodarenje otpadom (razvijenost, raspoređenost i dostatnost infrastrukture za uporabu i zbrinjavanje otpada)
- količine odloženog biorazgradivog komunalnog otpada na odlagalištima
- emisije stakleničkih plinova (GHG) od gospodarenja otpadom
- broj saniranih lokacija onečišćenih otpadom, sufinanciranih od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (FZOEU)

Vode

- udio stanovništva koji ima kontinuirani pristup potrebnoj količini pitke vode
- stanje voda koje se zahvaćaju za javnu vodoopskrbu
- količina pročišćene otpadne vode i priključenost stanovništva na uređaje za pročišćavanje otpadnih voda u ovisnosti o stupnju pročišćavanja te napredak u

razvoju infrastrukture i zadovoljenju zahtjeva za ispuštanje otpadnih voda u osjetljiva područja.

- propusnost sustava javne vodoopskrbe i odvodnje
- količine proizvedenog otpadnog mulja iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda.

4. NAČIN PROVJERE PROVEDBE MJERA ZAŠTITE OKOLIŠA

Praćenje utvrđenih pokazatelja i primjena mjera zaštite okoliša pratit će se sljedećim programom praćenja stanja:

Otpad

Pratiti stanje sustava gospodarenja otpadom:

- stanje kapaciteta za gospodarenje otpadom (razvijenost, raspoređenost i dostatnost infrastrukture za uporabu i zbrinjavanje otpada)
- količine odloženog biorazgradivog komunalnog otpada na odlagalištima
- ukupne emisije stakleničkih plinova (GHG) uslijed aktivnosti gospodarenje otpadom
- broj saniranih lokacija onečišćenih otpadom, sufinanciranih od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

Vode

Pratiti:

- udio stanovništva koji ima kontinuirani pristup potrebnoj količini pitke vode što uključuje:
 - broj stanovnika koji imaju pristup sigurnoj pitkoj vodi
 - godišnju isporučenu količinu vode kućanstvima
- stanje voda koje se zahvaćaju za javnu vodoopskrbu
- količinu pročišćene otpadne vode
- priključenost stanovništva na uređaje za pročišćavanje otpadnih voda u ovisnosti o stupnju pročišćavanja što uključuje:
 - broj (postotak) stanovnika priključenih na sustave javne odvodnje s i bez uređaja za pročišćavanje otpadne vode prema veličini aglomeracija i prema osjetljivosti područja i na razini države
 - broj (postotak) stanovnika priključenih na sustave javne odvodnje s uređajem za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda prema stupnju pročišćavanja prema veličini aglomeracija po osjetljivosti područja i na razini države
 - broj uređaja za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda prema veličini i stupnju pročišćavanja po vodnim područjima, županijama i ukupno
- gubici sustava javne vodoopskrbe i odvodnje
- količine proizvedenog otpadnog mulja iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda.

Nastaviti postojeća praćenja:

- površinskih i podzemnih voda na karakterističnim postajama u okviru nacionalnog monitoringa koje provode Hrvatske vode
- površinskih i podzemnih voda - izvorišta vode za piće u okviru nacionalnog monitoringa koje provodi Hrvatski zavod za javno zdravstvo

- hidroloških praćenja i praćenja razina podzemnih voda putem Državnog hidrometeorološkog zavoda.

Praćenje kakvoće voda vezano uz pojedine zahvate provoditi sukladno programu koji je određen vodopravnom dozvolom, rješenjem o prihvatljivosti zahvata na okoliš i/ili rješenjem o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša.

5. POSTUPANJE U SLUČAJU NEOČEKIVANIH NEPOVOLJNIH UTJECAJA

U slučaju neočekivanih nepovoljnih utjecaja na okoliš postupa se u skladu sa zakonom propisanim postupcima.

U slučaju iznenadnih i izvanrednih onečišćenja kopnenih voda uzrokovanih onečišćenjem s kopna postupa se sukladno Državnom planu mjera za slučaj izvanrednih i iznenadnih onečišćenja voda (»Narodne novine« broj 5/2011). Navedeni Državni plan, između ostalog, propisuje subjekte u njegovoj provedbi uključujući i Hrvatske vode te obveznike izrade operativnih planova mjera za slučaj izvanrednih i iznenadnih onečišćenja voda.

6. IZVORI SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU PRAĆENJA STANJA OKOLIŠA

Temeljem Zakona o zaštiti okoliša sredstva za financiranje zaštite okoliša uključujući i praćenje stanja okoliša, osiguravaju se u državnom proračunu, proračunu jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave i iz drugih izvora prema odredbama tog Zakona i drugih posebnih zakona kojima se uređuje zaštita pojedinih sastavnica okoliša. Programe praćenja stanja okoliša u okruženju zahvata za koje je proveden postupak procjene utjecaja na okoliš osiguravaju nositelji zahvata temeljem rješenja o prihvatljivosti zahvata za okoliš. Programi koji se provode u okviru posebnih istraživanja sastavnica okoliša za potrebe pojedinih projekata financiraju se iz drugih izvora uključujući i sredstva europskih fondova.

U nastavku navode se izvori financiranja praćenja kvalitete voda i praćenje podataka o otpadu.

Sukladno članku 44. Zakona o vodama (»Narodne novine« brojevi 153/09, 63/11, 130/11, 56/13 i 14/14) nadzor nad stanjem površinskih i podzemnih voda provodi se sustavnim praćenjem stanja voda (monitoring) koje obuhvaća pokazatelje potrebne da se utvrdi:

- zapremnina, razina, protok, brzina, hidromorfološke značajke, ekološko i kemijsko stanje i ekološki potencijal za površinske vode,
- količinsko i kemijsko stanje za podzemne vode.

Obavlja se i prikupljanje podataka u okviru biološkog monitoringa voda u cilju klasifikacije ekološkoga stanja voda, a lokacije monitoringa su uključene u mrežu interkalibracije Europske unije. Ovaj monitoring provode Hrvatske vode o čemu donose godišnji plan, te izrađuju godišnje izvješće o rezultatima monitoringa do 30. lipnja tekuće godine za prethodnu godinu koje dostavljaju Ministarstvu zaštite okoliša i prirode i Agenciji za zaštitu okoliša.

Prema Uredbi o standardu kakvoće voda (»Narodne novine« broj 73/13) Hrvatske vode monitoring stanja podzemnih voda provode prema Planu monitoringa koji obuhvaća uzorkovanje i ispitivanje podzemnih voda na pokazatelje koji su indikativni za količinsko i kemijsko stanje svakog propisanog elementa kakvoće.

Hrvatske vode su za potrebe uređenja voda i zaštite od štetnog djelovanja voda također obvezne osigurati praćenje i utvrđivanje hidroloških prilika - uključivo motrenje, prikupljanje, kontrolu, obradu, čuvanje i objavu hidroloških podataka, analizu hidrološkog režima, prognozu hidroloških ekstremnih pojava, poplava i suša, procjenu poplavnih rizika, praćenje stanja vodotoka i stanja regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina.

Onečišćivači su dužni osigurati financiranje praćenja stanja voda, provedbe mjera zaštite voda, provedbe planova i programa državnih ulaganja u gradnju građevina javne odvodnje, te troškove poduzimanja mjera prevencije od onečišćivanja voda, bilo po osnovi odgovornosti za onečišćenje, bilo plaćanjem naknade za zaštitu voda propisanu zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva.

Podaci o otpadu - količine proizvedenog i sakupljenog neopasnog i opasnog otpada, količine oporabljenog otpada uključujući i odloženi otpad, odnosno količine otpada koje su izveze prate se kroz registar onečišćavanja okoliša sukladno Pravilniku o registru onečišćavanja okoliša (»Narodne novine« broj 35/08). Za vođenje registra onečišćavanja okoliša nadležna je Agencija za zaštitu okoliša. Dostavu podataka o proizvodnji i prijenosu s mjesta nastanka otpada na propisanim obrascima u bazu registra dužni su osigurati obveznici (proizvođači, sakupljači i obrađivači). Podaci koje obveznik dostavlja nadležnom tijelu (a to je upravno tijelo u županiji odnosno Gradu Zagrebu nadležno za vođenje registra onečišćavanja okoliša), moraju biti potpuni, dosljedni i vjerodostojni.

Obzirom da se prema navedenom radi o brojnim i složenim postupcima praćenja stanja okoliša u kojima kao nositelji i provoditelji sudjeluju brojne institucije u sklopu ovoga Programa, nije moguće navesti konkretne iznose, nego će potrebne iznose utvrditi i osigurati nadležne institucije sukladno obvezama iz pojedinačnih provedbenih propisa.

MINISTAR
Mihael Zmajlović